

עונג שבת

גליון מס' 2222 / מערכת 0556712073	שנה מ"ה	שב"ק פרי" וישב" תשפ"ה
-----------------------------------	---------	-----------------------

וישבנו לאכל לחם" ל"ז, כ"ה

פ"א ד"ה השליכו אותן] כתב בפשטות ד"ל שראובן שאמר השליכו אותו אל הבור הזה וגו', הוא לא ידע מזה שהיו שם נחשים ועקרבין [וצ"ל להנ"ל שגם שאר האחים לא ידעו מזה] דאל"ה הוא בכלל רציחה ממש, וכמ"ש ביבמות [וכנ"ל]. אכן עם כל זאת עומד שם החפץ חיים, על זה שישובו לאכול לחם וכתב שם וז"ל: סיפר לנו הכתוב שעשו עוולה בזה, כי אפילו לעוון היותר גדול, שחייבין מיתה עליו, מ"מ צריך הלנת הדין, שאותו הלילה היו מחייבין להתבונן בעצם הדין, ולא להתעסק בענייני אכילה, ובהמשך דבריו שם [פ"ב ד"ה ועתה] הרחיב לבאר 'המידה כנגד מידה' בהצער שנזדמן להם מן השמים בעניין הלחם, תחת ישיבתם לאכול לחם עש"ב. [ש. א. חזנוביץ]

"כי ארד אל בני אבל שאלה" ל"ז, ל"ה

שטרפו – אינו אובדן עבור יעקב, אין אובדן מוחלט, באשר יודע הוא מאין בא ולאן הוא הולך. יש צער על חוסר היכולת להיות עימו במחיצתו בשלב זה של אהבתו הגדולה ליוסף, אולם עדיין אין כאן צער על אובדן. אולם אילו היו האחים מודיעים ליעקב על מסירתו לישמעאלים, כאן מדובר כבר באובדן של ממש. האפשרות לירידתו של יוסף מן הדרך הנכונה ומדרך היהדות והפיכתו ברצון או בכפייה למי שאינו הולך בדרך התורה שנמסרה לו מפי אביו – היא האפשרות הגרועה ביותר. זה הוא האובדן המוחלט מבחינתו של יעקב, וידעו האחים שצער היה גדול שבעתיים אילו היו מודיעים לו על אפשרות כלשהי לאובדן מסוג זה. משום כך בחרו בסיפור על האובדן הרגעי – שאינו אובדן מוחלט מתוך תקווה שעל כך יוכל אביהם להתגבר ביתר קלות.

[הרב שלמה יצחק הלוי רוזנשטיין שליט"א]

בסנהדרין [ס"ג]. איתא, סנהדרין שהרגו את הנפש לא טועמים כלום כל אותו היום. ויל"ע במעשה השבטים הלא מצינו שזדנו אותו ופסקו שחייב מיתה [או מדין רודף מאחר שהביא את דיבתם אל יעקב ואמר אוכלים אבר מן החי וכן נוח נהרג עליו, או כדכתיב באוה"ח לז, כ] מדין עד זומם או מדין מורד במלכות כפש"כ בשל"ה [בהקדמה לפרשה] שיהודה הרי היה מלך, וכיוון שחלם יוסף שכל אחיו ישתחוו הרי יהודה בכלל האחים הוא, ועל כן חשוב יוסף מורד במלכות, וא"כ כיצד ישבו לאכול באותו היום, הלא השליכוהו לבור מלא עקרבים ונחשים, וחזינו ביבמות [קכ"א]: דהנפול בבור שיש בו נחשים ועקרבים מעידין עליו שמת, שהרי וודאי ימות. וב"חפץ חיים" [שמירת הלשון

יעקב אבינו שרוי בצער, עד כדי כך מגיע צער, שנסתלקה ממנו שכניה – שאין היא שרויה על מי ששרוי בצער. יעקב אבל על בנו אהובו יוסף שנאכל על ידי חיה רעה – כפי שסיפרו והעידו אחיו השבים משכם. התורה מספרת על בניו ובנותיו שקמו לנחמו והוא ממאן להינחם, אין הוא מקבל את תנחומי המשפחה והסובבים אותו אודות בנו יוסף. והנה נשאלת השאלה ורבה התמיהה, לאחר שרואים בניו של יעקב את צערו הגדול של אביהם, וכי לא היה מן הראוי שיקומו בניו ויודו על האמת שיוסף בנו בין החיים הוא, שאפשר שעוד ישוב ביום מן הימים, שעדיין לא אבדה התקווה שחי הוא, רק שנמכר לאורחת ישמעאלים, הרי נתינת תקווה כל שהיא יש בה בוודאי עדיפות על פני צער מתמשך על אובדן מוחלט. מבאר הרש"ר הירש – כי פירוש של אובדן אצל הצדיקים שונה הוא בתכלית מההבנה הנפוצה אצל שאר בני האדם. אובדנו של יוסף על ידי בעל חיים

הספיק להדלקה במשך שמונה ימים תמימים, כך יכול הקב"ה לעזור בידו של יהודי סוחר שיש לו רק מעט סחורה ומעט כסף. ולפיכך "מצוותה" – צריך להתעמק במצווה הזאת עד כדי כך - "עד שתכלה רגל מן השוק" - עד שיתחילו להבין, שאין יהודי צריך להיות רובץ עד שעה מאוחרת בשוק ואינו צריך להשתקע בעסקים יותר מדי...

מפני מה אין קובעים בגמ' בפירוש את הזמן של סוף הדלקת נר חנוכה, אלא נותנים סימן בלבד: "עד שתכלה רגל מן השוק?" אלא אמר על כך רבי משה לייב מסאסוב – נר חנוכה צריך לשמש לכל אדם מישראל רמז ולימוד, שהוא חייב לחיות מתוך ביטחון ולא לרצות "לכבוש את כל העולם", שכן "לא כל המרבה בסחורה מחכים", וכשם שפך השמן, שעל פי דרך הטבע היה מספיק ליום אחד בלבד,

הלכות חנוכה – ע"פ הספר "מועדי ד" חלק ב'

שהאש אחזה בפתיחה, ולפי הבא"ח עד שתאחז האש ברוב הפתיחה, שלא להפסיק בין הברכה להדלקה. ובדיעבד, אפ' אמר "הנרות הללו" מיד לפני שאחזה האש, אינו הפסק, כי זה מעניין ההדלקה. ג. מי ששבת חוץ לביתו אפ' במקום רחוק ובמוצ"ש מיד אחרי הבדלה חוזר לביתו, ידליק בביתו ולא במקום שהתארח. [לבירורים בהלכה בטל. 03-5708673]

א. אם שכח לברך "להדליק נר חנוכה", אם נזכר אחר שהדליק את כל הנרות הפסיד הברכה, אם נזכר לפני שסיים להדליק את כל הנרות יברך. הדליק נרות ולא בירך שעשה ניסים או שהחיינו בלילה הראשון, אם נזכר כל זמן שהנרות דולקים [בחצי שעה להדלקה] יברך, דלא גרע מרואה נר דמברך, ואם נזכר אח"כ, הפסיד הברכה. ב. יזהרו לא לומר "הנרות הללו" רק אחרי

הברואים, אבל שהבריאה מתנהגת לפי המעשים שלנו?! אם עושים מעשים טובים אז כך, ואם ח"ו ההיפך אז אחרת, לזה הם לא רצו להאמין. הם טענו שהעולם מתנהל כפי שהקב"ה ברא אותו, לפי חוקי הטבע, לזה טוב ולזה רע, אחד יכול להיות צדיק ואחד רשע, אין זה משפיע על הנהגת העולם, הבריאה לא מתנהגת לפי מעשינו, וזה הדרישה לכתוב "אין לנו חלק" אין שום שותפות בבריאה, באלוקי ישראל, וא"כ אין אמת בפסוק של "והיה אם שמוע תשמע" וכו', "ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש" וכד' כל מה שהרמב"ן מאריך בפרשת בא [ג', ט"ז] שכל הבריאה זה ניסים נסתרים והכל נפעל לפי מה שאנחנו עושים לזה הם לא הסכימו. והנה רבים שואלים במה הונצחו הניצחונות על היונים, ולמה קבעו בדיוק את הנס של חנוכה בנס של פך השמן, והרי אחת התשובות הידועות שעי הניסים הנגלים – פך השמן, אדם מודה בניסים הנסתרים, שעל הנגלים אין ויכוח, ואילו המלחמות אפשר לפרש נכון יש רבים ומעטים גיבורים וחלשים אבל אפשר להסביר את זה ע"פ דרך הטבע, יש כמה גיבורים מיוחדים כמו גלית וכד' אפשר להסביר, אבל יש דברים שא"א להסביר ע"פ הטבע, ומנהיגים הגלויים אדם מודה בניסים הנסתרים של מציאותינו זה נס נסתר אחד גדול איך שאנחנו חיים וקיימים. [הגר"ב רימר שליט"א]

בין הגזירות של היוונים מוזכר לכתוב על קרן השור "אין לנו חלק באלוקי ישראל" והרבה תמיהו מה פשר הגזירה הזו. אם דרשו מהם כפירה מדוע לא ציוו לכתוב אין אלוקים, מה המשמעות ו"אין לנו חלק באלוקי ישראל", והפשט הפשוט שאנחנו יודעים שכל פעולה שאדם מישראל עושה, פועלת בעולמות העליונים לטוב או למוטב אדם לומד הפעולה שלו נותנת חיזוק למעלה ואז ההשפעות טובות, וח"ו להיפך העבירות מתישים כוח של מעלה, כל פעולה יש לה את הכוח שלה. בנפש החיים [שער א' פ"ט] כתוב והדברים ידועים גם בספרי החסידות ושניהם ראיתי על אותו פסוק בקדושת לוי כמו בנפש החיים "לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעית" [שה"ש א' ט'] ביאור הדברים דברך כלל הרוכב מוליך את הסוס שאין בו דעת להיכן ללכת, אבל בסוס פרעה היה הפוך הסוס הולך את הרוכב שרצה לברוח, והסוס הובילו לים. וכך היא הנהגת כלל ישראל, שהרי הקב"ה הוא אמר לעולם להתנהג בדרך הטבע באופן שהוא "רוכב" עלינו, אבל למעשה זה הפוך, העולם מתנהג כסוס פרעה. לפי הפעולות שלנו הקב"ה מנהל את העולם. זה היסוד בנפש החיים ובקדוש לוי. וזה היה הויכוח בין היונים לכלל ישראל, שהיונים טענו וודאי שיש בורא והוא ברא את הבריאה, ולא נכנסו לחלק הזה של הכפירה שיש בורא לכל

לע"נ הרב אהרון שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב אברהם חיים ב"ר מנחם מנדל ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ מרת פיגא אסתר צארטל ב"ר שמואל שלמה ז"ל, לע"נ מרת יטה מרים ב"ר נחמן שלום ז"ל, לע"נ מרת רחל ב"ר משה ז"ל